

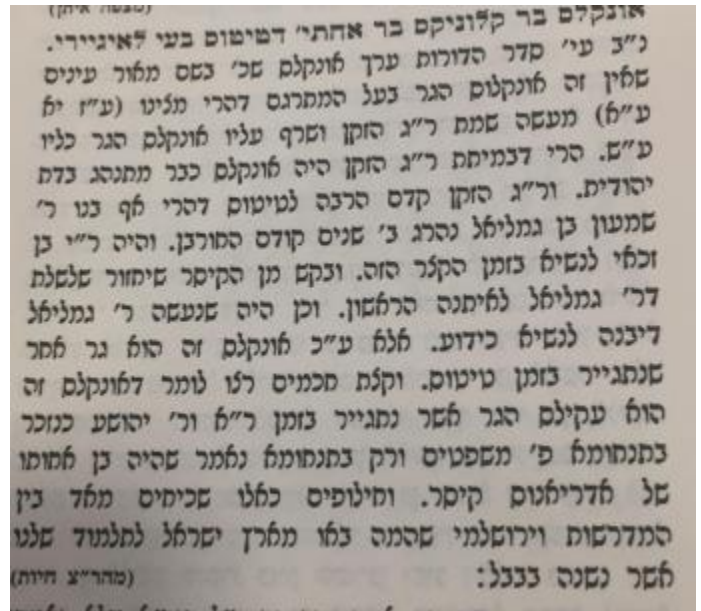
1. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נו עמוד ב-נו עמוד א

אונקלוס בר קלוניקוס בר אחתיה דטיטוס הוה, בעי לאיגורי, אזל אסקיה לטיטוס בנגי'א, אמר ליה: מאן חשיב בההוא עלמא? אמר ליה: ישראל. מהו לאידבוקי בהו? אמר ליה: מיליהו נפישין ולא מצית לקיומיהו, זיל איגרי בהו בההוא עלמא והוית רישא, דכתיב: היו צריה לראש וגו', כל המיצר לישראל נעשה ראש. אמר ליה: דיניה דההוא גברא במאי? א"ל: במאי דפסיק אנפשיה, כל יומא מכנשי ליה לקיטמיה ודייני ליה, וקלו ליה ומבדרו אשב ימי. אזל אסקיה לבלעם בנגי'א, אמר ליה: מאן חשיב בההוא עלמא? א"ל: ישראל. מהו לאידבוקי בהו? א"ל: לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים. א"ל: דיניה דההוא גברא במאי? א"ל: בשכבת זרע ורותחת. אזל אסקיה בנגי'א לפושעי ישראל, א"ל: מאן חשיב בההוא עלמא? א"ל: ישראל. מהו לאדבוקי בהו? א"ל: טובתם דרוש, רעתם לא תדרוש, כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו. א"ל: דיניה דההוא גברא במאי? א"ל: בצואה רותחת; דאמר מר: כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת. תא חזי, מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע"ז.

2. גירסא מדוייקת

אזל אסקיה [ליש"ו] בנגי'א (לפושעי ישראל) א"ל מאן חשיב בההוא עלמא א"ל ישראל מהו לאדבוקי בהו א"ל טובתם דרוש רעתם לא תדרוש כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו

3. מהר"ץ חיות

4. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יא עמוד א

ח. שדר קיסר גונדא דרומאי אבתריה, משכינהו בקראי, איגור. הדר שדר גונדא דרומאי [אחרינא] אבתריה, אמר להו: לא תימרו ליה ולא מידי. כי הוה שקלו ואזלו, אמר להו, אימא לכו מילתא בעלמא: ניפירא נקט נורא קמי פיפירא, פיפירא לדוכסא, דוכסא להגמונא, הגמונא לקומא, קומא מי נקט נורא מקמי אינשי? אמרי ליה: לא. אמר להו: הקדוש ברוך הוא נקט נורא קמי ישראל, דכתיב: וה' הולך לפניהם יומם וגו', איגור [כולהו]. הדר שדר גונדא אחרינא אבתריה, אמר להו: לא תשתעו מידי בהדיה. כי נקטי ליה ואזלי, חזא מזוזתא [דמנחא אפתחא], אותיב ידיה עלה ואמר להו: מאי האי? אמרו ליה: אימא לן את. אמר להו: מנהגו של עולם, מלך בשר ודם יושב מבפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ, ואילו הקדוש ברוך הוא, עבדיו מבפנים והוא משמרן מבחוץ, שנאמר: ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם, איגור.

5. מלכים ב פרק א

(א) ויפצע מואב בישראל אחרי מות אחאב: (ב) ויפל אחזיה בעד השבכה בעליתו אשר בשמרון ויחל וישלח מלאכים ויאמר אלהים לכו דרשו בבעל זבוב אלהי עקרון אס-אחיה מחלי זה: ס (ג) ומלאך יקוק דבר אליה התשבי קום עלה לקראת מלאכי מלך-שמרון ודבר אלהים המבלי איך-אלהים בישראל אתם הלכים לדרש בבעל זבוב אלהי עקרון: (ד) ולכן כה-אמר יקוק המטה אשר-עלית שם לא-תירד ממנה כי מות תמות וילך אלהי: (ה) וישבו המלאכים אליו ויאמר אלהים מה-זה שבתם: (ו) ויאמרו אליו איש עלה לקראתנו ויאמר אלינו לכו שובו אלה-מלך אשר-שלח אתכם ודברתם אליו פה אמר יקוק המבלי איך-אלהים בישראל אתה שלח לדרש בבעל זבוב אלהי עקרון לכן המטה אשר-עלית שם לא-תירד ממנה כי-מות תמות: (ז) וידבר אלהים מה משפט האיש אשר עלה לקראתכם וידבר אליכם את-הדברים האלה: (ח) ויאמרו אליו איש בעל שער ואזור עור אזור במתניו ויאמר אלהי התשבי הוא: (ט) וישלח אליו שר-חמשים וחמשי ויעל אליו והנה ישב על-ראש ההר וידבר אליו איש האלהים המלך דבר רדה: (י) ויענה אלהו וידבר אל-שר החמשים ואס-איש אלהים אני תרד אש מן-השמים ותאכל אתך ואת-חמשיך ותירד אש מן-השמים ותאכל אתו ואת-חמשי: (יא) וישב וישלח אליו שר-חמשים אחר וחמשי ויען וידבר אליו איש האלהים כה-אמר המלך מה-רה רדה: (יב) ויען אליה וידבר אלהים אס-איש האלהים אני תרד אש מן-השמים ותאכל אתך ואת-חמשיך ותירד אש אלהים מן-השמים ותאכל אתו ואת-חמשי: (יג) וישב וישלח שר-חמשים שלשים וחמשי ויעל ויבא שר-חמשים השלישי ויכרע על-ברכיו לנגד אלהו ויתחנן אליו וידבר אליו איש האלהים תיקרנא נפשי ונפש עבדיך אלה חמשים בעיניך: (יד) הנה ירדה אש מן-השמים ותאכל את-שני שרי החמשים הראשנים ואת-חמשיהם ועתה תיקר נפשי בעיניך: ס (טו) וידבר מלאך יקוק אל-אלהו רד אותו אל-תירא מפניו ויקם וירד אותו אלה-מלך: (טז) וידבר אליו כה-אמר יקוק יען אשר-שלחת מלאכים לדרש בבעל זבוב אלהי עקרון המבלי איך-אלהים בישראל לדרש

בְּדַבְרֵוֹ לְכֵן הַמַּטָּה אֶשְׂרַעְלִית שֶׁם לֹא־תֵרָד מִמֶּנָּה כִּי־מֹת תָּמוּת: (יז) וְיָמַת כְּדָבָר יִקְנֶקוּ אֶשְׂרַדְבָּר אֱלֵהוּ וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרֵם תַּחְתָּיו פּ בְּשָׁנַת שְׁתַּיִם לַיהוֹרָם בְּיְהוֹשֻׁפֵט מֶלֶךְ יְהוּדָה כִּי לֹא־הָיָה לוֹ בֶּן:(יח) וַיֵּתֶר דְּבָרֵי אַחֲזִיָּהוּ אֲשֶׁר עָשָׂה הַלֹּא־הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: פ

6. דף על הדף עבודה זרה דף יא עמוד א

הנה הגרע"א בש"ת (ח"א סי' נח) כתב להעיר על מה שיש אנשים שרגילים להניח היד על המזוזה ולנשק, ולפעמים המזוזה מונחת על המשקוף בלא נרתיק, והרי כתבו תוס' בפרק קמא ממס' שבת דמש"כ שם דאסור לאחוז ס"ת ערום. לאו דווקא ס"ת, דהא בכל כתיבי הקודש תנן במס' ידים דמטמאים את הידיים ע"ש. נמצא שתוס' סוברים שמה שנא' בסוף מס' מגילה שיש חומרה גדולה לא לאחוז את הקלף של הס"ת בצורה כזו שהיד נוגעת בגוף הקלף, אין הדבר אמור דווקא ביחס לס"ת אלא הוא הדין לכל כתיבי הקודש, וכפי שממשיך הגרע"א וכותב "הרי דס"ל בכל כתיבי הקודש שאסור לגעת בהם בידו ערום ופשיטא לי שגם מזוזה בכלל כתיבי הקודש, כמו תפילין דחשיב במס' ידים דמטמא את הידיים, ועי' בהר"ש סוף פ"ג מידים שהביא תוספתא שאפי' הכותב על קלף "שמע" או "הלל" על מנת להתלמד בה לחנוך אף על פי שאין רשאי לעשות כן מטמא את הידיים, וא"כ כותב הגרע"א כ"ש במזוזה, וכן גם ברמב"ם פסק להדיא, דכל כתיבי הקודש מטמאים את הידיים, וא"כ ממילא משמע דבכולהו אסור לגעת בהם ערום. גם בשו"ע או"ח פסק שיש להחמיר בכל כתיבי הקודש שלא לאחוז אותם ערום, ומה שאין אנו נזהרים בתפילין לאחוז את הבית עצמו, היינו משום דמצוותו בכך ואי אפשר בענין אחר, א"כ ממילא אין נכון לגעת במזוזה ביד ערומה כאשר הקלף אינו מכוסה.

וממשיך הגרע"א ואומר "והך מילתא גופא להניח ידו על המזוזה אין לה מקור בש"ס, ופשיטא שלא לעשות כן אם יש בו חשש איסור שמקורו בש"ס, והווה מצווה הבאה בעבירה, ולזה אם רצונו להניח ידו על המזוזה טוב להוריד מלבושו אשר על אצילת ידיו, להניח על המזוזה, כנל"ד". עכ"ל.

והנה בעצם הערתו הנ"ל לגבי נגיעה בס"ת ערום, כתב בספר חסדי אבות להגר"י טרונק מקוטנא ז"ל בקו' גרם המעלות (ע' כ"ד הערה א'):

ולפענ"ד דכיון דאינו עומד ללמוד מתוכו לא גזרו עליו, וראי' מהא דשבת עד שיגע במזוזה, ותיפוק ל' מצד כתיבי הקודש, וע"כ כיון דגנוז בתוך הקציצה לא גזרו עליו וכן מבואר באבני נזר ח"ד סי' ש"ע דהא דגזרו על נגיעת כתיבי קודש דלא יבואו לידי פסידא רק בלומדין מתוכן.

אך במש"כ הגרע"א שלא מצא מקור בש"ס לענין הנחת היד על המזוזה, יש להעיר דבגמ' כאן מבואר להדיא דכך נהג אונקלוס הגר, ובגמ' מבואר שזה הוכיח שהוא יהודי והתגייר וכפי שאמר בעצמו שטעם הענין לרמז על השמירה של הקדוש ברוך הוא על בני וצ"ע. וראה בשו"ע ח"ד (סי' רפ"ה ס"ב) שכותב המחבר שיש להניח היד על המזוזה כשנכנס ויוצא מהבית. ומצוין שם המקור בגמ' כאן ע"ש.

7. מהר"ל – חידושי אגדות

